

જૈન ધ્યેયપ્રાપ્તીનો માર્ગ (ચૌદ ગુણસ્થાન)

Based on
Jainism and the New Spirituality

જૈન ધર્મ અને અભિનવ અધ્યાત્મ

By Dr. Vastupal Parikh
www.peacepublications.com

ધ્યેયપ્રાપ્તીના પ્રમુખ ઘટક

1. Goal - ધ્યેય
2. Skills - કાર્યકુશળતા
3. Path (Plan) - માર્ગ
4. Determination - નિર્ધાર

જૈન ધ્યેય - મોક્ષ

સમ્યગ્-દર્શન-જ્ઞાન-ચરિત્રાણિ

મોક્ષમાર્ગઃ ॥

તત્વાર્થ સૂત્ર ૧.૧

આ ત્રણ રત્ન કેવી રીતે મેળવાય?

મોક્ષનાં માર્ગપર - ૧

ગુણસ્થાન

ગુણસ્થાન ૧ થી ૪

૧. મિથ્યાત્વ

સમ્યક્ત્વ પરત્વે નકારાત્મક વલણ, અજ્ઞાન, ભ્રમ

૨. સાસ્વાદન

સમ્યક્ત્વનો સહેજ સ્વાદ યદ્યપિ તે પ્રત્યે ઉપેક્ષા, આધ્યાત્મિક અંતદષ્ટિની ધુંધળી સ્મૃતિ

૩. મિશ્ર

સમ્યક્ત્વની ક્ષણિક જિજ્ઞાસા, પણ ઉદાસિનતા

૪. અવિરતિ

મિથ્યાત્વનો ઉપશમ, સમ્યક્ત્વનો ઉદય, પણ તે માર્ગે આગળ વધવાની પ્રતિજ્ઞા જીવ હજી નથી કરી શકતો.

અન્તિમ ક્ષણમાં મિથ્યાત્વ છૂટે છે. (સમ્યક્દ્રષ્ટી પ્રાપ્તી)

મોક્ષનાં માર્ગપર - ૨ (Continued)

ગુણસ્થાન ઝ સુધીની પ્રગતી

- ✓ જાગૃતિ; સમ્યગ્ દ્રષ્ટી-(દર્શનની શરૂઆત)
- ✓ હું એક બદ્ધ જીવ છું
- ✓ કષાયોથી કર્મબંધ થાય
- ✓ કર્મબંધ તોડવાથી મોક્ષ મળશે
- ✓ કષાયોનો ક્ષય સમ્યક્ત્વથી થાય
- ✓ સમ્યક્ત્વ કેળવવા સર્વવિરતી આવશ્યક છે.

गुणस्थान ५ - देशविरति

५. देशविरति:

- यात्रानी शरुवात करवानो निधार
- प्राथमिक प्रतो धारणा
 - श्रावक-श्रविकाना ५ अणु प्रतो
 - दृढता अने निश्चय वधारवा ३ पोषक गुण प्रतो
 - आध्यात्मिक तालीम माटे ४ शिक्षा प्रतो
- मोहनिय कर्मोनो क्षय थवा शरु
- अग्यार प्रतिमा यडवा शरुआत

શાવકના બાર વ્રતો

પાંચ અણુવ્રતો

- અહિંસા, સત્ય, અચોર્ય, શીલ
- અને પરિગ્રહ પરિભાણ વ્રત

ત્રણ ગુણવ્રતો

- દિક્, ભોગોપભોગ. અને
- અનર્થ દંડ વ્રત

ચાર શિક્ષાવ્રત

સામાયિક, દેશવકાસ્તિક, અને
પોષધોપવાસ, અતિથી સંવિભાગ વ્રત

પ્રતિમા ૧ - ૬

સમ્યગ્-દર્શનમાં અને ચરિત્ર-મોહનિય કર્મોના ક્ષય/ઉપશમમાં પ્રગતિ

૬. શરીરસુખ નિયંત્રણ - અણુવ્રત: (શિલાવ્રત)

૫. ખાવાપિવા પર નિયંત્રણ- શિક્ષાવ્રત: (ભોગોપભોગ)

૪. સાધુ જીવનનો અનુભવ - શિક્ષાવ્રત: (પોષધ)

૩. ધ્યાન - શિક્ષા વ્રત: (સામાયિક, પ્રતિક્રમણ)

૨. વ્રત ધારણા— (૫ અણુવ્રત, ૩ ગુણવ્રત, ૪ શિક્ષાવ્રત)

૧. જાગૃતિ - (સમ્યગ્ દ્રષ્ટીપ્રાપ્તિ)

પ્રતિભા ૭ - ૧૧

છઠ્ઠા ગુણસ્થાન તરફ પ્રગતિ

૧૧. સંસાર ત્યાગ

૧૦. કુટુંબ નિવૃત્તિ

૯. સર્વસંપત્તિત્યાગ - અશુભ્રતઃ (અપરિગ્રહ)

૮. કામધંધાનો ત્યાગ - અશુભ્રતઃ (અપરિગ્રહ)

૭. સંપૂર્ણ બ્રહ્મચર્ય - અશુભ્રતઃ (શિલાપ્રત)

Fourteen Stages of Spiritual Progress (Gunasthana)

सम्यग्-ज्ञान (उपलब्ध ज्ञान)

सम्यग्-चरित्र

सम्यग्-दर्शन

MS - (AWAKENING)

MS - 4

MS - 3

MS - 2

SWADHYAYA
AND

PRACTICING
SELF-
CONTROL

UNDISCIPLINED SELF-
CONTROL

1. Mithyatva

2. Saswadana

3. Misra

4. Avirati

5. Desa-virati

1. Intuitions, awakening

2. Taking vows

3. Practicing meditation

4. Practicing ascetic life

5. Food restraint

6. Sexual restraint

7. Celibacy

8. Leaving professions

9. Leaving possessions

10. Family detachment

11. Leaving family

6. Pramatta-virati

7. Apramatta-virati

8. Apurva-karana

9. Anivritti-karan

10. Sukshma-sampraya

11. Upshanta-moha

12. Kshina-moha

13. Sayoga-Kevlin

14. Ayoga-Kevalin

ગુણસ્થાન દઃ સાધુ જીવન પ્રવેશ

દ. પ્રમત્ત વિરતિ/ સર્વવિરતિ

- ૧૧ પ્રતિમાથી ઘણાં કષાયોનો ક્ષયોપશમ થયો હોય.
- મહાપ્રત (સર્વવિરતિ) લે પણ અલ્પમાત્રામાં હજી પ્રમાદ હોય છે. તેથી પ્રમત્ત સ્થાન.

ગુણસ્થાન ૭: પ્રમાદો પર પ્રભુત્વ

૭. અપ્રમત્ત વિરતિ:

- મહાપ્રતોના પાલનથી મન, પ્રમાદો અને સંજવલન કષાયો વધારે કાબૂમાં (પૂર્ણ નહિ)
- છઠ્ઠા ગુણસ્થાને ખસી જવાની બીક.

गुणस्थान ८: सम्यग् चरित्र तरङ्ग

८. निवृत्तिबाधर/ अपूर्वकरुणः

- कषायो अने प्रमादो पर लगभग संपूर्ण काबू
- चरित्र मोहनीय कर्मोन्नो क्षय अथवा उपशम
(लगभग पूर्ण सम्यग् चरित्र)

गुणस्थान ८: संपूर्ण आत्मसंयम

८. अनिवृत्तिबाधरः

- प्रमादो पर संपूर्ण काबू, मद, मायानो क्षय थयो
- उपशांत चारित्रमोहनीय कर्मो नो क्षयनी शरुआत
- लगभग संपूर्ण आत्मसंयम

ગુણસ્થાન ૧૦: સમ્યગ્ ચરિત્ર પ્રાપ્તિ

૧૦. સૂક્ષ્મ સંપ્રાય:

- સ્થૂળ કષાયોની પુર્ણ ક્ષપણા.
- ઉપશાંત અને ક્ષીણ મોહ જેવા સૂક્ષ્મ (સંપ્રાય) કષાય હજી બાકી છે.
- (હવે ૧૧ અથવા ૧૨ માં ગુણસ્થાને પ્રગતી)

गुणस्थान ११: सम्यक्त्व क्षणिक स्वाद

११. उपशांत भोहः

- स्थूण कषायोनी उपशमनाथी आ भे घडीनुं स्थान भणे
- ते दरमियान प्रमाद थाय तो जव नीयेना गुणस्थानकमां गढडे.

गुणस्थान १२: संपूर्ण सम्यग्रिति

१२. क्षीण भोहः

- स्थूण कषायोनी क्षपणा थवार्थी ढाकी तमाम घाती कर्मोन्नो क्षय. (ज्ञानावरणीय, दर्शनावरणीय, अंतराय)
- ढारमा गुणस्थानना अंतसमये क्षीण भोहनो पाण सर्वथा क्षय थाय (अन्तिम क्षणमां सम्यग्रिति)

गुणस्थान १.३: केवण ज्ञान

१.३. सयोग केवली:

घाती कर्मोन्नो पूर्ण क्षय

अघाती कर्मोन्ना कारण मन, वचन, कायानो योग

सम्यग् ज्ञान (केवण ज्ञान) प्राप्तः केवली,

अरहंत, तिर्यंकर पद

ગુણસ્થાન ૧૪: મોક્ષ

૧૪. અયોગ કૈવલી:

- સર્વ ઘાતી અને અઘાતી કર્મોનો સંપૂર્ણ ક્ષય
(વચન,કાયા, અને મનોયોગનો ક્ષય)
- મોક્ષ!
- સિદ્ધલોકમાં પ્રવેશ; સંસારમાંથી મુક્તિ
- અનંતચેતના, અનંતવીર્ય, અનંતઆનંદ.

સક્ષ્મતાનો જૈન માર્ગ

ધ્યેય, કાર્યકુશલતા, અને નિર્ધાર ભર્યું જૈન જીવન જીવો.

આ જીવનમાં મોક્ષ મલે કે ન મલે પણ:

મન: શાંતિ, સમ્યક્ત્વ,

સ્વાસ્થ્ય, અને સક્ષ્મતા

જરૂર મળશે.

